

Västerhejde skola

2010-12-22

622 61 Visby

Dnr 43-2010:1398

Skolbeslut för grundskola

efter tillsyn av Västerhejde skola
i Gotlands kommun

2010-12-22

Tina Löttiger
Västerhejde skola
622 61 Visby

Tillsyn i Västerhejde skola

Grundskola årskurserna 1-6

Förskoleklass

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Västerhejde skola och Gotlands kommun har skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

Enligt skolans egen statistik för 2009 når alla elever i årskurs 5 målen i alla ämnen utom i svenska, matematik och engelska. Endast 77 procent av eleverna når målen i svenska. Detta ska sättas i relation både till skolans satsning på läsning och till att cirka 93 procent når målen i det nationella provet i svenska samma år. Skolan bör analysera vad dessa resultat beror på.

Det har framkommit att en del lärare tycker att det är svårt att bedöma elevernas kunskaper gentemot de nationella målen. Rektor behöver se till att öka lärarnas kunskaper om bedömning i relation till målen.

Skolan har genomfört ett grundläggande värdegrundarbete vilket visar sig i de goda relationer som genomsyrar skolan. Lärarna känner eleverna väl och har höga förväntningar på dem. Skolan har en plan mot kränkande behandling som är anpassad efter skolans behov och helt följer skollagens krav.

Lärarnas undervisning utgår delvis från läroplanens mål att sträva mot. Men de behöver bli bättre på att anpassa undervisningen, särskilt vad gäller att ge eleverna utmaningar. Lärarna samverkar i de temaarbeten skolan genomför, såsom internationella projekt, genusarbete och den återkommande uppträdandedagen som innehåller musik, dans, gymnastik och diktläsning. Men de behöver också utveckla samverkan när det gäller undervisningsmetoder, förklaringsmodeller och anpassning, för att ha möjlighet att utveckla undervisningen så att den leder till kunskapsutveckling hos alla elever. I detta sammanhang behöver rektor skaffa sig mer kunskap om hur undervisningen bedrivs på skolan och genom ett förbättrat pedagogiskt ledarskap se till att undervisningen utgår från de nationella målen i läroplan och kursplaner.

Skolinspektionen har i tillsynen av Västerhejde skola identifierat följande brister som ska åtgärdas

- Alla elever ges inte förutsättningar att nå målen för utbildningen (Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Mål att uppnå i grundskolan, Kursplanerna).
- De individuella utvecklingsplanerna följer inte grundskoleförordningens krav (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Bedömning utgår inte alltid från de nationella målen i kursplanerna (2 kap. 6 § och 7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Rektorn tar inte i tillräckligt hög grad ansvar för att inhämta kunskap om och följa upp lärarnas undervisning (2 kap. 2 § första stycket 1985 års skollag, Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar).
- Rektorn tar inte i tillräcklig utsträckning ansvar för att skolans resultat utvärderas regelbundet och att detta underlag används för att nå de nationella målen (2 kap. 2 § första stycket sista meningen 1985 års skollag, Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling, 2.8 Rektors ansvar).
- Undervisningen är inte anpassad till varje elevs förutsättningar och behov (Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Kunskaper).
- Undervisningen i skolan ger inte i tillräckligt grad eleverna möjlighet att formulera och pröva antaganden, argumentera, kritiskt granska och värdera påståenden (Lpo 94, 2 Mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper, Mål att sträva mot).

- Rektorn ser inte till att lärarna samverkar för att ge eleverna möjlighet att få överblick och se sammanhang (Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Riktlinjer).
- Elevernas inflytande över hur utbildningen utformas är inte tillräckligt och anpassas inte alltid efter deras ålder och mognad (4 kap. 2 § 1985 års skollag, Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande).
- Skolan erbjuder inte alla elever det garanterade antalet undervisningstimmar (4 kap. 3 a § första stycket första meningen 1985 års skollag, 1 kap. 2 § första stycket och 2 kap. 10 § grundskoleförordningen).
- Åtgärdsprogrammen uppfyller inte grundskoleförordningens krav (5 kap. 1 § tredje och fjärde stycket grundskoleförordningen).

Bedömningarna redovisas i bilaga 2.

Rektor och Gotlands kommun har ansvar för att Västerhejde skolas brister åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast tre månader från den dag beslutet för Gotlands kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorn och Gotlands kommun snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

I ärendets slutliga handläggning har utredare Åsa Strand deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi

Enhetschef

Ulrika Sutorius

Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolan

Bilaga 2 Tillsynsprotokoll och bedömningar för Västerhejde skola

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Gotlands kommun under september 2010 – januari 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Västerhejde skola den 23 november. Ansvariga för tillsynen har utredarna Ulrika Sutorius och Åsa Strand varit.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast tre månader efter att kommunbeslutet meddelades.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö** samt **enskild elevs rätt**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning fram tills dess.

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Västerhejde skola, dels den information som samlats in under besöket. I Västerhejde skola intervjuades rektorn, lärare och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1. Antal elever på Västerhejde skola

Västerhejde skola	Antal elever
Grundskoleklass	167
Förskoleklass	31

Källa: Skolans egna uppgifter november 2010.

Västerhejde skola omfattar elever från förskoleklass till årskurs 6. Skolan är organiserad i två enheter med årskurserna 1-3 och årskurserna 4-6 inklusive förskoleklass och fritids. Det finns tre profilområden på skolan: miljö, internationalisering och läsning. Genus ses som ett prioriterat område för skolan. Under 2009 inleddes ett samarbete med Friends.

Tillsynsprotokoll för Västerhejde skola

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

Lärarnas bedömning och utvärdering

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

Tillit till elevens förmåga

Trygghet och studiero

Enskild elevs rätt

Bedömning (och betyg)

Undervisningstid och val

Särskilt stöd

Studie- och yrkesvägledning

Avgifter

Rektorns beslutsfattande

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Måluppfyllelse och resultat

Bedömningsområde: Kunskaper

Bedömning:

Skolan måste vidta åtgärder för att ge alla elever förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Mål att uppnå i grundskolan

Kursplanerna

Motivering:

Enligt skolans egen statistik för 2009 når alla elever i årskurs 5 målen i alla ämnen utom svenska, matematik och engelska. Endast 77 procent av eleverna når målen i svenska, trots att resultatet i ämnesprovet i svenska för årskurs 5 ligger på cirka 93 procent samma år. Detta ska sättas i relation till skolans satsning på läsning, vilken inte tycks ha gett utslag i resultaten. Måluppfyllelsen i engelska i årskurs 5 är 84 procent, vilket är ett lägre resultat än året innan. I ämnet matematik har däremot resultaten ökat från 86 procent de två tidigare åren till 95 procent år 2009.

Rektor behöver utvärdera och analysera måluppfyllelsen i alla ämnen och även den diskrepans som finns mellan lärarnas bedömningar och skolans resultat i de nationella proven.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Bedömning:

De individuella utvecklingsplanerna följer inte grundskoleförordningens krav.

Författningsstöd:

7 kap. 2 § grundskoleförordningen

Motivering:

Den framåtsyftande delen i elevernas individuella utvecklingsplaner anger inte alltid tydligt vilka kunskaper och förmågor som eleven ska utveckla. Några av planerna uppger tydligt hur eleven ska gå till väga och vilka insatser skolan ska bidra med. Men det finns individuella utvecklingsplaner som inte är tydliga gentemot kunskapsmålen och därför inte heller är utvärderingsbara. I vissa av planerna som Skolinspektionen har tagit del av, finns formuleringar som *"Jag strävar mot att klara nationella proven i engelska"* och *"Jag jobbar aktivt på lektionerna"*. Målen är inte konkretiserade i relation till läroplanen och kursplanen i engelska. Skolan behöver se till att den framåtsyftande delen i planerna mer tydligt relateras till de nationella målen. De individuella utvecklingsplanerna måste också bli tydligare när det gäller vilka insatser som behövs för att eleverna ska ha möjlighet att nå målen och utvecklas så långt som möjligt.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Bedömning:

Bedömning måste i högre grad utgå från de nationella målen i kursplaner.

Författningsstöd:

2 kap. 6 § och 7 kap. 2 § grundskoleförordningen

Motivering:

På Västerhejde skola varierar det bland lärarna i vilken utsträckning de utgår från de nationella målen i årskurs 3 och 5 när de bedömer elevernas kunskapsnivå. Även om de flesta lärarna utgår från de nationella målen, framkommer det vid intervjun med lärarna att det finns lärare i vissa ämnen som inte har tillräckliga kunskaper om bedömning gentemot de nationella målen. Främst gäller detta lärare i de ämnen som det inte finns nationella prov i. Dessa lärare anser att det är svårt att uttyda vad det är man ska bedöma elevernas kunskaper mot i vissa ämnen.

Efter att lärarna har haft bedömningsdiskussioner med lärare från andra skolor finns det en uppfattning bland lärarna på Västerhejde skola att de bedömer måluppfyllelsen för hårt i de ämnen som har ämnesprov.

Enligt rektor förekommer diskussioner om mål och bedömning på skolan. Men intervjun med lärarna visar att dessa diskussioner inte räcker utan att lärarna behöver ökade kunskaper om detta.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan**Bedömningsområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering****Bedömning:**

Rektorn måste i större utsträckning inhämta kunskap om och följa upp lärarnas undervisning.

Författningsstöd:

2 kap. 2 § första stycket 1985 års skollag

Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar

Motivering:

Rektorn besöker sällan lektioner och inhämtar heller inte information om undervisningen genom att biträdande rektor gör lektionsbesök. Flera lärare säger i intervjuer att de aldrig har haft rektorn på besök och att hon därför inte kan veta vilken undervisning som bedrivs. Flera lärare menar att de till viss del därför känner sig ensamma i utvecklingen av undervisningen. Rektor behöver ha vetskap om vilken undervisning som bedrivs på skolan, för att kunna försäkra sig om att den utgår från de nationella målen. Denna insyn i undervisningen är också ett villkor för att undervisningen ska kunna utvecklas, så att alla elever får möjlighet att nå målen.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Bedömning:

Rektorn behöver ta ansvar för att skolans resultat regelbundet utvärderas och använda detta som underlag för att nå de nationella målen.

Författningsstöd:

2 kap. 2 § första stycket sista meningen 1985 års skollag

Lpo 94 1 Den enskilda skolans utveckling, 2.8, Rektors ansvar

Motivering:

Rektor på Västerhejde skola utvärderar och analyserar regelbundet skolans resultat. Rektorn har uppmärksammat att skolan kan vara en treämnesskola, det vill säga att den fokuserar på svenska, engelska och matematik. Men analysen används inte tillräckligt i arbetet för att nå de nationella målen.

Lärarna är inte medvetna om skolans övergripande resultat och därför inte delaktiga i skolans utvecklingsarbete. I de ämnen som inte har nationella prov når alla elever målen. Lärare och rektor behöver diskutera och analysera anledningen till att resultaten skiljer sig mellan de ämnen som har nationella prov och övriga ämnen och se till att bedömningen blir likvärdig i alla ämnen.

Det framkommer under intervjun med lärarna att de tror att de bedömer måluppfyllelsen i matematik, engelska och svenska för hårt. Denna uppfattning uppstod efter bedömningsdiskussioner med lärare från andra skolor. Men detta har inte diskuterats, analyserats eller lett till något förändringsarbete på skolnivå.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bedömningsområde: Fokus på lärande

Bedömning:

Undervisningen måste i högre grad anpassas efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Författningsstöd:

Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Kunskaper

Motivering:

Lärarna anger i intervjun att de tycker att det är svårt att anpassa undervisningen efter elevernas individuella behov. Flera lärare berättar att de lägger upp undervisningen utifrån samtliga elever. Det kan innebära att alla elever i stort sett får samma undervisning, oavsett behov och förutsättningar. Lärarna menar att det är så stor spridning mellan eleverna att de endast hinner med att hjälpa de elever som behöver mer stöd. Samtidigt anser de att det är svårt att ge eleverna utmaningar.

Eleverna beskriver en undervisning som domineras av arbete i läroböcker och av att alla elever gör samma sak i klassen. Lärarna använder sällan olika arbetsmetoder eller förklaringsmodeller. Undervisningen utgår inte i tillräcklig grad från elevernas tidigare erfarenhet och kunskaper. Samtidigt iakttar Skolinspektionen goda exempel där läraren utgår från elevernas erfarenhet och intressen och varierar arbetssätt och redovisningsformer på ett sätt som ger eleverna lust att lära. För att undervisningen ska utvecklas så att den blir likvärdig behöver skolan se till att alla lärare anpassar undervisningen efter elevernas behov.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö**Bedömningsområde: Fokus på lärande****Bedömning:**

Lärarnas undervisning behöver i större utsträckning ge eleverna möjlighet att formulera och pröva antaganden, lösa problem, argumentera och kritiskt granska och värdera påståenden.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2 Mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper, Mål att sträva mot

Motivering:

Vid intervjuer uppger elever att de har få möjligheter att reflektera över påståenden och lösa problem. Ofta består undervisningen av läromedelsstyrt eget arbete vilket inte ger tillräckliga möjligheter för eleverna att exempelvis lösa problem och reflektera över erfarenheter. Detta kan leda till att eleverna inte når så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bedömningsområde: Fokus på lärande

Bedömning:

Lärarna behöver i högre grad samverka för att ge eleverna möjlighet att få överblick och sammanhang.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Riktlinjer

Motivering:

Alla på skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för lärande. Lärarna ska samverka i arbetet att nå utbildningsmålen. På Västerhejde skola samverkar lärarna när det är temadagar då temaämnen och arbetsområden planeras tillsammans. Det sker även en viss samverkan mellan lärare i parallella klasser. I intervjun betonar lärarna att de skulle vilja samverka i betydligt högre utsträckning och på ett mer strukturerat vis. För att eleverna ska få en likvärdig utbildning behöver lärarna samverka när det gäller bedömning av nationella prov och bedömning gentemot de nationella målen i kursplanerna.

Det framkommer också i intervjun med personalen att skolan skulle behöva utveckla ett samarbete mellan förskoleklass och årskurs 1 för att övergången ska bli så bra som möjligt för eleverna.

Några lärare arbetar mer med att anpassa undervisningen och ger eleverna möjlighet att utgå från sina egna erfarenheter. Dessa lärare ger också eleverna större möjligheter att formulera och pröva antaganden och kritiskt värdera påståenden. För att dessa arbetssätt ska genomsyra all undervisning behöver lärarna samverka. Genom samverkan kan de goda exemplen spridas och undervisningen kan utvecklas i alla ämnen.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bedömningsområde: Fokus på lärande

Bedömning:

Rektorn och lärarna behöver öka elevernas möjlighet till inflytande över utbildningens utformning utifrån stigande ålder och mognad.

Författningsstöd:

4 kap. 2 § 1985 års skollag

Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, Riktlinjer.

Motivering:

Enligt skolans egna enkäter för årskurs 5 från 2009 tycker 13 procent av eleverna att de inte är delaktiga i skolan. I skolans analys tolkas detta som att dessa elever inte har möjlighet att delta i planeringen av skolarbetet. Skolan kommer också fram till att den behöver utveckla detta område. I intervjuer uppger elever att de kan påverka sådant som utflykter och när man ska lägga rasten, men bara i liten utsträckning undervisningens utformning. Det kan handla om att eleverna själva kan bestämma vad de behöver göra för att göra klart en uppgift eller ibland redovisningsform. Eleverna har också inflytande när skolan anordnar särskilda aktiviteter såsom den återkommande uppträdandedagen som innehåller musik, dans, gymnastik och diktläsning. Men skolan behöver se till att eleverna får ett utökat inflytande över den ordinarie undervisningen.

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bedömningsområde: Undervisningstid och val

Bedömning:

Rektorn måste säkerställa att varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Författningsstöd:

4 kap. 3 a första stycket första meningen i 1985 års skollag

1 kap. 2 § första stycket och 2 kap. 10 § grundskoleförordningen

Motivering:

Vid intervju med rektor framkommer att eleverna som undervisas i sitt modersmål får sin modersmålsundervisning genom att gå ifrån ordinarie lektioner. Detta innebär att vissa elever inte får de undervisningstimmar de har rätt till enligt timplanen.

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Skolans arbete med åtgärdsprogram måste vidareutvecklas så att de uppfyller grundskoleförordningens krav.

Författningsstöd:

5 kap. 1 § tredje och fjärde stycket grundskoleförordningen

Motivering:

Alla åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av uppfyller inte helt förordningens krav. Det varierar något om elevens behov framgår på ett tydligt vis och om åtgärderna är konkreta. Samtliga program som Skolinspektionen läst saknar en beskrivning av hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.